

Upju pārvaldības instrumenti, juridiskais statuss u.c.

PRIEKŠLIKUMI EFEKTĪVĀKAI PĀRVALDĪBAI UN
APSAIMNIEKOŠANAI

Dr.jur Ž.Mikosa

VARAM, 27.08.2020.

Plāns (II daļa)

- Ūdeņu pārvaldības instrumenti (Ūdeņu struktūrdirektīva (ŪSD) – valsts)
- Problemātika
- Priekšlikumi (funkcionēšanas pilnveidošanai/uzlabošanai)

Pārvaldības instrumenti - ŪSD

- Vides **mērķi ūdeņiem** (neatkarīgi no piederības)
 - **Izņēmumi** – 1) nosakāmi «plānošanas» līmenī, 2) darbību atļaušanas
- **UBAAP**, Pasākumu programmas
- **Atļauju sistēma** (par lietošanu)/ izņēmuma piemērošana, ja negatīvi ietekmē (4(7).p.)
- **Ūdeņu maksas politika** – balstoties uz PPP un vides izmaksu atgūšanas principiem
- **Sabiedrības līdzdalība** – ne tikai izstrādājot UBAAP

Valsts līmenī definējami/definētie

- Sistēmas izveide (plānošanas, atļauju, maksas politika u.c.)
- Kompetenču noteikšana – institucionālie aspekti, atbildības
- Instrumenti, lai sistēma funkcionētu
 - arī ierobežojumu noteikšana (emisiju limiti, vielas u.tml.)
 - konkrētas rīcības, apsaimniekošanai (uzturēšanai, uzlabošanai) mērķēti pasākumi

Papildus LV noteiktie:

- Riska ūdens objekti, lai identificētu, kur risks nesasniedz

Vides mērķi – valsts pienākumi un mērķu statuss, izņēmumu noteikšana – UBAAP/PP statuss

- ŪSD – «vides mērķi» (*papildus Direktīvas mērķiem*):
 - Pienākums nodrošināt, ka stāvoklis **nepasliktinās**;
 - **Uzlabot** ūdens stāvokli, **lai** sasniegtu «labu» visos ūdens objektos
 - **Sasniegt** «labu» ūdens stāvokli...noteiktos termiņos (izņemot, ja...)
 - Instruments – UBAAP/PP, atļauju sistēma u.tml (un valsts nodrošināta apsaimn.)
- ŪAL:
 - Vides mērķi – UBAAP sastāvdaļa – kam saistoši?
 - Izņēmumi – lēmuma pieņemšanas procedūra? Kam saistoši? Kādas konsekvences?
 - «plānošanas», «darbību atļaušanas, ja...»
 - UBAAP/PP – Iekšējs NA, pašvaldības «var ņemt vērā» un var neņemt?

Priekšlikumi (attiecībā uz mērķiem/ izņēmumiem/UBAAP-PP

- Vides mērķi – likuma sastāvdaļa (ŪAL)
- UBAAP un PP statuss:
 - 1.v. MK
 - 2.v. sastāvdaļas ar vispārsaistošu raksturu- MK:
 - «Plānošanas izņēmumi», arī MSP ŪO – lēmumu pieņemšanas procedūra, VARAM-MK
 - Maksas politika – izvērtējums, lēmums

Jebkurā gadījumā jāņem vērā pašvaldībām teritorijas plānošanas kontekstā ŪAL 18.panta grozījums u.c.par apsaimniekošanu

- Darbības atļaušanas izņēmumus (4(7)) – IVN procesa sastāvdaļa, lēmuma pieņemšana - ? (pašvaldība/MK?)

Problemātika/ Priekšlikumu (turp.)

- Apsaimniekošana (uzturēšana)/rīcība, plānošana?
 - ŪAL – apsaimniekotājs?
 - UBAAP / PP – īsti nav «konkrētu rīcību»
 - Riska ŪO – un?
 - Kur ir? (izņemot Zv.l.)
- **Priekšlikumi:**
 - **Rīcības plāni** un 9.p. apsaimniekošanas institūcija, balstoties uz...
 - **Prioritāri apsaimniekojamos ŪO** (balstoties uz likumā definētiem kritērijiem) un saintegrējot ar Riska ŪO regulējumu
 - Apsaimniekošana – «publiskā lietošanā esošo» ūdeņu

Apsaimniekošana un finansējums

- Nosakot konkrētu atbildīgo par apsaimniekošanu – iespējams un nepieciešams plānot finansējumu
- Valsts deleģēta funkcija – valsts plānots finansējums

Secinājums:

Maksas noteikšana par ūdeņu resursu izmantošanu (un piesārņošanu) ir cieši saistīta ar finansējuma nodrošināšanu ūdens apsaimniekošanas pasākumu veikšanai, to starp, radīto slodžu mazināšanai, piesārņojuma novēršanai. **Pašreizējā ūdeņu apsaimniekošanas sistēmas ietvarā nav atrodams prognozējams un konsekvents finanšu avots, kas būtu paredzēts ūdeņu apsaimniekošanas pasākumu veikšanai, (bez tādiem periodiskiem maksājumiem, kas saistīti ar infrastruktūras izbūvi vai pilnveidošanu, piesaistot līdzekļus ES fondu ietvaros vai citi projektu veidā piesaistītie līdzekļi.)**

Finansējums – ūdens maksas politika (turp.)

- Plānojot finansējumu izvērtējams - Ūdens maksas politikas regulējums:
 - Kas, kādēļ un kādēļ nē. (arī ŪSD 9.panta ietvars/izņēmumi, principi)
 - Diskutētie: lauksaimniecība, akvakultūra, HES (uz kādiem principiem), ūdenstūrisms.
 - Pašreiz – DRN un par ūdenspakalpojumiem
 - (maksā *par piesārņojumu ja nodarīts kaitējums* – NAV šīs jomas jautājums – maksā, lai veicinātu, ka netiek nodarīts, samazinot iesp.negatīvo ietekmi/ arī, lai saudzētu resursu – ir.)

[This Photo](#) by Unknown Author is licensed under [CC BY](#)

Jautājumi

- Vides mērķi – likuma sastāvdaļa
- UBAAP/PP – MK? Vai kuras to daļas MK?
- Pašvaldībām saistoši UBAAP/PP?
- Darbības atļaušanas izņēmums, ja negatīvi ietekmē – IVN procedūra, MK, pašvaldība akceptē? (jāvērtē sociālekonomiskais «labums» pret vides mērķi, kas apdraudēti)
- Rīcības plāni – atbildīgā institūcija
- Prioritāri apsaimniekojamo – likumdevējs definē?
- Apsaimniekošana – fokusēta uz «publiskā lietošanā esošiem»?
- Finansējuma «papildināšana» – sektori? Lauksaimniecība, akvakultūra, laivotāji?